

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2026 – Volume 35, Issue 1, pp. 95–100
<https://doi.org/10.54431/jsi.911>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Hanze University of Applied Sciences /

NHL Stenden University of Applied Sciences

Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a

Creative Commons Attribution-Noncommercial-No

Derivative Works 3.0 Netherlands License

Loic Wacquant, **The Poverty of the Ethnography of**

Poverty. Oxford University Press, 2025, pp. 229, ISBN

9780198804018

BOOKS

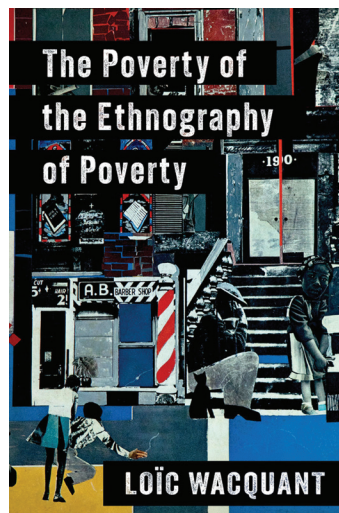
JEROEN BOEKHOVEN

Jeroen Boekhoven is als onderzoeker verbonden aan het Lectoraat Jeugd, Educatie en Samenleving van de Hanze en betrokken bij de Alliantie van Kracht, een opgavenetwerk van organisaties dat erop gericht is de overdracht van armoede te stoppen (<https://alliantievankracht.nl>). Een keer per week gaat hij naar bokstraining. E-mail: j.w.boekhoven@pl.hanze.nl

SWEET SCIENCE

Loïc Wacquant is de enige socioloog die ooit meedeed met het amateurbokstoernooi dat bekendstaat als de Chicago Golden Gloves (in 1990). De toen negenentwintigjarige Fransman met de bijnaam 'Busy Louie' verloor op punten, nadat hij in de eerste ronde al acht tellen had gekregen. Als socioloog is Wacquant succesvoller dan als bokser. Hij schreef sociologische analyses van de *noble art of self-defence* (1995, 1998 en 2001) en publiceerde een pugilistische bildingsroman, *Body and Soul. Notebooks of an apprentice boxer* (2004).

Ook als socioloog is Wacquant Busy Louie (zie de indrukwekkende hoeveelheid publicaties op <https://loicwacquant.org>). Met zijn leermeester en *stablemate*

BOOKS

Pierre Bourdieu (1930-2002) schreef hij *An Invitation to Reflexive Sociology* (1992). Hij droeg bij aan Bourdieu's *The Weight of the World. Social Suffering in Contemporary Society* (1999). Over armoede schreef hij onder andere *Punishing the Poor. The Neoliberal Government of Social Insecurity* (2009) en *The Invention of the Underclass* (2022).

Busy Louie stapt de academische ring niet in om vrienden te maken. Dat is te merken aan *The Poverty of the Ethnography of Poverty*. Zijn focus op machtsverhoudingen, staatsrepressie en symbolisch geweld, zijn politieke engagement, zijn afkeer van neoliberalisering, van Grounded Theory en van de Chicago School of Sociology (met hun gebrekkige theoretische en historische inkadering) komen allemaal samen. Zoals het hoort in *the sweet science of bruising, he pulls no punches*.

ARMOEDIG ONDERZOEK

The Poverty of the Ethnography of Poverty bestaat uit drie hoofdstukken, een proloog en een epiloog. In de proloog (In Praise of "Thick Construction") zet Wacquant zich af tegen de Chicago School, en benadrukt hij het fundamentele belang van theorie. Tegenover *thick description* van Geertz ('the last refuge of empiricist renunciation') zet hij *thick construction*, 'a construction squared whose mission is to construct scientifically an ordinary social construction of reality, which must without fail and without ambiguity be anchored in the triple historicity of the agent, the world, and knowledge'.

In hoofdstuk 1 (Dissecting the Ethnographic Unconscious) schrijft Wacquant dat zijn boek een methodologische kritiek is op drie publicaties die als gezaghebbend worden gezien in de Amerikaanse *urban ethnography* ('about race, class and morality in the city's underbelly'). Zijn boek is ook bedoeld als reflectie op de constructie van het etnografisch object. Het is bovendien een pleidooi om de band te versterken tussen theorie, empirie en de 'politics of knowledge in the conduct of fieldwork'.

In deze case study in 'the science of science' benadrukt Wacquant dat in wetenschappelijke polemieken de invloed van persoonlijke en sociale factoren tot een minimum beperkt moet worden, als een bokser die uitlegt dat zijn jabs, hooks, crosses en uppercuts onderdelen zijn van het spel en niet persoonlijk moeten worden opgevat.

Dat is geen overbodige opmerking, want dit boek komt voort uit een academische controverse die begon met zijn kritische *review essay* (van 65 pagina's) in het *American Journal of Sociology*

in 2002 over drie Amerikaanse *urban ethnographies*. In het eerste deel van hoofdstuk 1 beschrijft Wacquant die controverse als een tragikomische academische soap. De door hem bekritiseerde sociologen gingen niet *toe-to-toe*, reageerden niet inhoudelijk, maar probeerden hem wel (met *low blows*) in diskrediet te brengen. Het hoofdstuk bevat ook een historische schets van de 'urban ethnography' in het bredere sociologische veld. Daarin gaat Wacquant onder andere in op de (veel gehanteerde en door hem verafschuwde) categorieën 'deserving' en 'undeserving'.

Het armoedige gebruik van theorie zorgt ervoor dat 'folk categories' (ten onrechte) gebruikt worden als 'analytical categories' ('the authors confuse the unit of observation with the unit of analysis'). Door hun ahistorische blik nemen etnografen ook nog de structuren in de zogeheten 'black city' voor vanzelfsprekend, terwijl die structuren gezien moeten worden als 'historic materialization in space', die begrepen moeten worden in het kader van bredere sociaalpolitieke ontwikkelingen, zoals de 'war on poverty'. Wacquant geeft nog voorbeelden van studies waarin sociologische theorie, sociale geschiedenis bij elkaar komen in deugdelijk onderzoek voordat hij overgaat naar hoofdstuk 2. Die bestaat uit zijn *review essay*.

Daarin stelt Wacquant eerst dat de goede bedoelingen, de 'earnest labors' en de 'personal generosity' van de auteurs buiten kijf staan, 'But moral munificence is no guarantee for rigorous social analysis, and even less so a substitute for it'. Vervolgens is hij *first to the punch*, en vanaf het begin *zoned in*.

Wacquant laat zien wat er mis kan gaan als 'rigorous social analysis' ontbreekt. Het komt erop neer dat het de drie auteurs aan *Zustandreduktion* doen en dat hun 'misconceptions' ontstaan doordat ze sociale en historische mechanismen buiten beeld laten, en concepten uit het veld gebruiken als analytische concepten, zoals de 'code of the street', terwijl die het resultaat is van een historisch proces in een specifieke sociaalpolitieke omgeving. Wacquant wijst ook op de 'deeply disturbing' politieke implicaties van de culturalistische posities (en het negeren van sociale stratificatie), 'insofar as they render ghetto residents responsible for their own plicht'.

Wacquant wijst erop dat de 'horrid working conditions, demeaning dress codes, high tension, insecure tenure, and starvation wages of such "slave jobs"' buiten beeld blijven in de 'neoromantic' en 'depoliticized moral tales'. In 'bifurcated ethnographies of sameness' wordt ten onrechte onderscheid gemaakt tussen de 'good and the bad': de 'good' zijn zoals jij en ik, met dezelfde 'decency' en 'work ethic' en de 'bad' wijken daarvan af.

BOOKS

In hoofdstuk 3 gaat Wacquant in op de epistemologische kloof tussen 'moral empiricism' en zijn eigen 'historical rationalism'. Hier analyseert hij de controverse in een paragraaf die, helemaal in stijl, 'Reflexivity and the social conditions of intellectual debate' heet. Een reflexief-sociologische analyse van het debat dus.

Van zichzelf weet hij dat hij het gebruikelijke academische 'pact of non-aggression' schendt, 'a pact that guarantees each and all of them full enjoyment of the material and symbolic advantages associated with a dominant position in the relevant subfield'. Dat de door hem bekritiseerde auteurs zich presenteren als '*saviors of the stigmatized poor*' verklaart Wacquant ook vanuit de logica van het academische veld in de bredere sociaalpolitieke context.

Wacquant valt in herhaling als hij vijf misvattingen bij langs gaat. In de 'Interactionist fallacy' blijven structuren en de rol van 'social space' buiten beeld waardoor 'moral individualism' ontstaat. De 'empiricist fallacy or the inductionist illusion' legt Wacquant uit aan de hand van Grounded Theory. Theorie de *sine qua non* voor veldwerk. De praktische logica van gewone kennis is van belang, maar de 'the mechanisms of ordinary misrecognition' mogen in een analyse niet ontbreken. Bij de 'populist fallacy' ('epistemological populism') worden de denkcategorieën van bestudeerde mensen gebruikt als analytische categorieën. Bij de 'presentist fallacy' vergeet de etnograaf de dubbele geschiedenis van persoon en structuur, dus de reeks posities die personen achtereenvolgens innemen in sociale velden. De 'interpretationalist fallacy', ten slotte, is die van Clifford Geertz, die de wereld als tekst las, in plaats van die te ervaren als lichaam, gepositioneerd in een veld.

Wacquant noemt vijf missies van etnografie: het is een instrument die *common sense* moet doorbreken, die veronderstelde waarheden moet opschudden (1). Het is een springplank voor het formuleren van hypotheses (2). Het is een techniek voor het ontdekken van mechanismen (3). Het is een instrument 'for the construction of the object' (4) dat data levert om aspecten van een fenomeen te analyseren. Het is een instrument (5) om een beeld van een fenomeen te schetsen, en als *thick description* is het meer dan alleen getuigen van wat er speelt, want het kan (en moet) de *carnality of acting-in-the-world* vangen. In de epiloog legt Wacquant nog uit dat het identificeren van oorzaken en redenen van de armoede van de etnografie van armoede in de Verenigde Staten nodig is, voor 'a better mastery of sociological reason in the making'.

BESCHOUWING

Wacquant is tegelijk een *stylist* en een *hard hitter*. Hij demonstreert zijn academische kapitaal uitbundig, met citaten van Bourdieu, Elias en Wittgenstein en door anderen te beschuldigen van

'argumentum ad populum', 'conceptual muzzling' en 'narcissistic logorrhea'. *The Poverty of the Ethnography of Poverty* leest als een *liver shot* en als een *act of resistance* (zie Bourdieu, 1998).

Wacquant draagt bij aan een debat over, voor en in de Amerikaanse sociologie, en toch kan het daarbuiten inspireren, als een wetenschappelijke verzetsdaad die kan motiveren om ook in verzet te gaan, en die munitie geeft om de aanval te openen op de apolitieke en ahistorische benadering van armoede.

Geen persoonlijke aanval, geen *slugfest*, maar reflexief en theoretisch onderbouwd. Dat betekent dat perspectieven van actoren gerelateerd moeten worden aan de sociale posities van die actoren in veranderende velden. Beleidsmakers, managers, docenten en sociaal professionals hebben posities in een voortdurend veranderend domein waarin vooral apolitieke en ahistorische perspectieven op armoede gewaardeerd (en gesubsidieerd) worden en waar een 'pact of non-aggression' lijkt te bestaan.

Tijd om in navolging van Tim 's Jongers (2023) tegen het 'broccolipaternalisme' van de 'knoppendraaiers' te vechten, om 'meritocratische struisvogels' aan te pakken die niet afstemmen op de realiteit van de 'samenlevingsonderkant' en die verantwoordelijk zijn voor de 'institutionele massavernedering'. Of om meer oog te hebben voor symbolisch geweld, zoals Margot Scholten, die in haar Marie Kamphuislezing (2018) expliciet de op Amerikaanse leest geschoeide Mobility Mentoring bekritiseerde als individualiserende en apolitieke aanpak, gericht op het beperken van overlast en het aanpassen van de geïdentificeerde doelgroep aan de op dat moment heersende burgerlijke middenklassenorm.

Nederlandse en Vlaamse pleidooien voor politiseren en structuraliseren lijken te veel op schaduwboxen. Wel *pillow fists*, geen *infighting*, geen *cutting of the ring*, weinig verzet in de vorm van incrementalisme, laat staan 'radical incrementalism' (Krumer-Nevo, 2022). Mondbeschermers zijn niet nodig, handen hoeven niet gezwachteld, er komen toch geen *power punches*. Polarisatie wordt vermeden, terwijl polarisatie soms nodig is (zie Felten, 2025).

In Nederland en Vlaanderen worden de historische, politieke en structurele en ahistorische, apolitieke en individualiserende perspectieven op armoede niet zo scherp tegenover elkaar gezet als Wacquant dat doet. Dat is jammer, want het psychologiseren van armoede, waarbij precarisering buiten beeld blijft en sociaal professionals worden ingezet om mensen via leefstijlverandering te disciplineren tot fatsoenlijke burgers, mag best gedemaskeerd worden als armoedig. Het tijd dat professionals uit het sociaal domein de handschoenen oppakken. *Let's get ready to rumble*.

BOOKS

REFERENTIES

- Bourdieu, P. (1998). *Acts of resistance. Against the New Myths of Our Time*. Polity Press.
- Bourdieu, P., Accardo, A., Balazs, G., Beaud, S., Bonvin, F., Bourdieu, E., Bourgois, P., Broccolichi, S., Champagne, P., Christin, R., Faguer, J.P., Garcia, S., Lenoir, R., Œuvrard, F., Pialoux, M., Pinto, L., Podalydes, D., Sayad, A., Soulié, C., & Wacquant, L. J. D. (1999). *The weight of the world. Social suffering in contemporary society*. Polity Press.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Polity Press.
- Felten, H. (2025). Polarisatie. In *Moviesies 4*. <https://digitalepublicaties.movisie.nl/nl/moviesies-december-2025/polarisatie>
- Krumer-Nevo, M. (2022). Poverty, social work, and radical incrementalism: Current developments of the poverty-aware paradigm. *Social Policy & Administration*, 56(7), 1090–1102.
- 'S Jongers, T. (2023). *Beledigende Broccoli 2.0. Over de kloof tussen hoopvollen en hooplozen*. Van Gennep.
- Scholte, M. (2018). Op de barricaden?! Over sociaal werk, probleemfiguraties en de aanpak van structurele problemen in het sociaal domein. *Marie Kamphuis Lezing 2018*. <https://www.mariekamphuisstichting.nl>
- Wacquant, L. (1995). Pugs at work: Bodily capital and bodily labour among professional boxers. *Body and Society*, 1(1), 65–93.
- Wacquant, L. (1998). A Fleshpeddler at work: Power, pain, and profit in the prizefighting economy. *Theory and Society*, 27, 1–42.
- Wacquant, L. (2001). Whores, slaves and stallions: Languages of exploitation and accommodation among boxers. *Body and Society*, 7(2–3), 181–194.
- Wacquant, L. (2004). *Body and soul. Notebooks of an apprentice boxer*. Oxford University Press.
- Wacquant, L. (2009). *Punishing the poor. The Neoliberal Government of Social Insecurity*. Duke University Press.
- Wacquant, L. (2022). *The invention of the underclass*. Polity Press.